

Sisäministeriölle

Lausuntopyyntö 5.8.2022 VN/16805/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Maahanmuuttoviraston automaattisen päätöksenteon oikaisuvaatimusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita

Helsingin hallinto-oikeus ymmärtää automaation tarpeellisuuden hallintomenettelyssä, kun kysymys on ns. massamenettelyssä ratkaistavista asioista. Esityksestä on luettavissa tavoitteeksi, että tuomioistuinten ratkaistavaksi ei etenisi automaatiolla ratkaistuja asioita. Esityksessä ei kuitenkaan käsitellä Maahanmuuttoviraston oikaisumenettelyä tarkemmin. Hallinto-oikeus pitää tärkeänä, että automaatiota ei ulota oikaisuvaatimusmenettelyyn. Asian käsittely ja ratkaiseminen hallintotuomioistuimessa edellyttää, että valituksenalainen päätös on perusteltu hallintolain 44 ja 45 §:n vaatimalla tavalla.

Hallinto-oikeus pitää kannatettavana, että automaation ja siten myös oikaisuvaatimuksen ulkopuolelle jäävät asianosaisten oikeusturvan kannalta erityisen merkittävät asiat, joissa on esityksessä todetusti tärkeää saada asia tarvittaessa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi, sekä muut asiaryhmät, joissa asia selvitetään erityisen perusteellisesti jo ensi vaiheen hallintomenettelyssä tai joihin liittyy yleensä vaativaa oikeudellista harkintaa. Myös esityksessä todettu asiaryhmien, joissa on tavallista, että samassa asiassa on useita asianosaisia, pois jättäminen oikaisuvaatimusmenettelystä on kannatettavaa. Se, miten automaatiossa ratkaistavat asiat lopullisesti valikoituvat, jää kuitenkin oikeusministeriössä valmistellun yleislainsäädännön varaan ja siten Maahanmuuttoviraston päätettäväksi.

Joitakin huomioita esityksen yksityiskohdista

Ulkomaalaislaissa tarkoitettujen muutoksenhakuasioiden osalta noudatetaan ulkomaalaislain 4 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei ulkomaalaislaissa erikseen toisin säädetä. Esityksen yleisperusteluissa on viitattu hallintolain 49 b §:n 1 momentista seuraavaan valituskieltoon, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Hallinto-oikeus toteaa tältä osin jossain määrin ristiriitaiseksi sen, että ulkomaalaislain 191 §:ssä on erikseen säädetty valituskielloista ilman mainintaa päätöksistä, joihin saa vaatia oikaisua.

Hallinto-oikeus pitää esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa sivulla 15 uuden 190 c §:n 1 momentin osalta käytetty ilmaisua "informatiivinen viittaus" hallintolain oikaisuvaatimusta koskeviin säännöksiin ristiriitaisena ulkomaalaislain 4 §:n 1 momentissa säädetyn lähtökohdan kanssa. Ulkomaalaislain 4 §:n 1 momentin mukaan hallintolain soveltaminen muutoksenhakuasioihin edellyttää erikseen toisin säätämistä, joten viittauksen hallintolakiin on oltava "aineellinen". Muissa esityksessä tarkoitetuissa laeissa ei ole ulkomaalaislain 4 §:n 1 momenttia vastaavaa lainkohtaa, joten niiden osalta voidaan puhua "informatiivisesta viittauksesta".

Voimassa olevassa ulkomaalaislaissa viisumeiden osalta on säädetty oikaisumenettelystä. Hallinto-oikeus kiinnittää tältä osin huomiota ulkomaalaislain 190 a §:n 3 momentin ja esitetyn ulkomaalaislain 190 c §:n 3 momentin muotoiluun. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan myös esitetyn 190 c §:n 3 momentin muotoilun tulisi jo lain loogisuuden nimissä vastata 190 a §:n 3 momenttia.

Lausunnon on valmistellut hallinto-oikeustuomari Klaus Järvinen.

Ylituomari Ann-Mari Pitkäranta

Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin hallinto-oikeus
Sörnäistenkatu 1
00580 Helsinki
Puh.: 029 56 42000
S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi
www.hehao.fi